

Баранець Ярослав Володимирович
аспірант кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК ПРІОРИТЕТ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Реформа децентралізації має дуже важливе значення для забезпечення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ), підвищення якості надання послуг жителям та подальшого розвитку територій. Основою успіху стали чіткість намірів, проголошених владою, та зацікавленість з боку громад в отриманні більших повноважень, ресурсів та спроможності реалізовувати власні ініціативи самоврядного розвитку. Зміна системи управління територіями, децентралізація у сферах медицини, освіти показують значні темпи та головне – реальні позитивні зрушення [1].

Реформа децентралізації має на меті формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення та підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних послуг, забезпечення сприятливих умов для економічного розвитку територій. Реформа місцевого самоврядування має забезпечити спроможність місцевих органів влади самостійно вирішувати всі місцеві питання завдяки власним ресурсам громад [2].

Дуже важливо усвідомлювати, що на місцях краще орієнтуються в локальних проблемах та можуть раціональніше та ефективніше використовувати кошти для їхнього вирішення. Кожен житель села чи міста має право на сучасну освіту та медицину, доступні та якісні соціальні, комунальні, адміністративні послуги, чисті та освітлені вулиці, а також гарні дороги.

Пріоритетом фінансової децентралізації є забезпечення фінансової спроможності ОТГ. Децентралізація владних та фінансових повноважень держави на користь місцевого самоврядування є однією з найбільш визначальних реформ з часів української незалежності, яка повинна забезпечити розвиток місцевого самоврядування в Україні та держави загалом. Освіта, медицина, адміністративні послуги, водопостачання, освітлення, благоустрій, прибирання сміття, ремонт доріг, забудова та навіть безпека – це компетенція влади об'єднаної громади. Як

підтверджує світовий досвід, обов'язковою умовою для забезпечення фінансової спроможності ОТГ та дієвого інституту самоврядування є формування більшої частини доходів місцевих бюджетів за рахунок місцевих податків і зборів, які органи місцевого самоврядування встановлюють самостійно.

Починаючи з 2015 року джерела наповнення місцевих бюджетів було розширено шляхом передання з державного до місцевих бюджетів низки податків, зборів і неподаткових платежів. Такі зміни привели до зміцнення дохідної частини місцевих бюджетів [3].

Зокрема, селищний бюджет Підволочиської ОТГ виконаний за дев'ять місяців 2019 року по доходах загального фонду в обсязі 101545,9 тис. грн., в тому числі власних доходів надійшло 51237,7 тис. грн. при плані 48313,1 тис. грн., що становить 106,1%. В порівнянні із відповідним періодом 2018 року надходження податків і зборів до селищного бюджету зросли на 5604,2 тис. грн., або на 12,3%. До спеціального фонду селищного бюджету надійшло доходів в сумі 6074,7 тис. грн., що складає 181,0% до річного плану [4].

Надходження міжбюджетних трансфертів склало 50308,1 тис. грн. при плані 50 536,2 тис. грн., що становить 99,6%. В тому числі, з державного бюджету отримано стовідсотково до плану базової дотації в сумі 2916,9 тис. грн., освітньої субвенції – 26228,5 тис. грн., медичної субвенції – 9772,4 тис. грн., субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій – 198,9 тис. грн. та субвенції на формування інфраструктури ОТГ – 3168,0 тис. грн. (рис. 1).

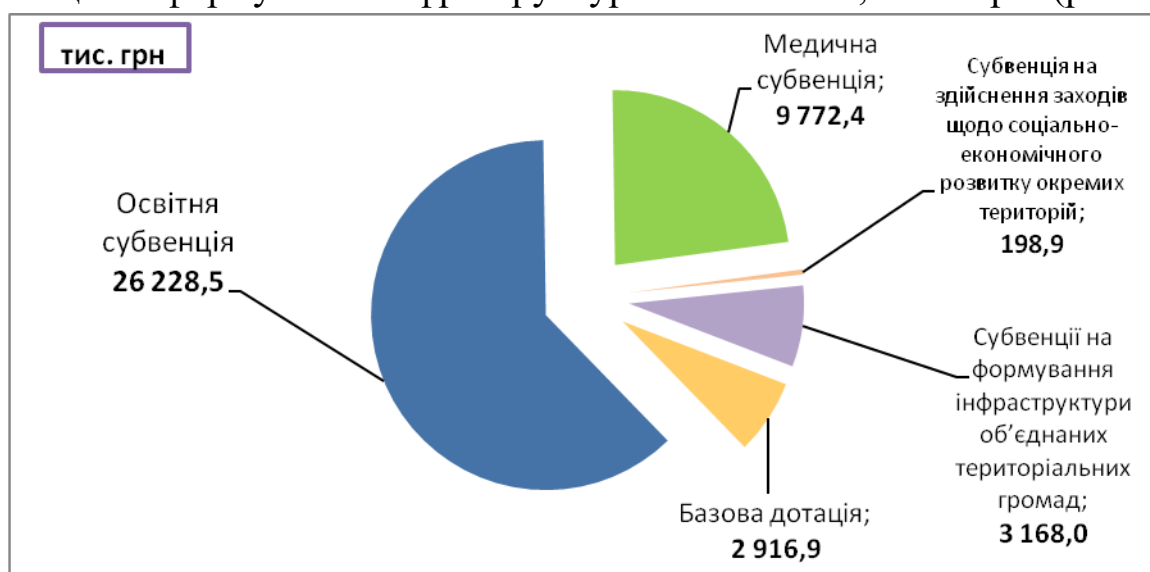

Рис. 1. Структура міжбюджетних трансфертів Підволочиської ОТГ за 9 місяців 2019 року, тис. грн.

Примітка: складено автором за даними [4]

Отже, освітня субвенція є найвагомим міжбюджетним трансфертом бюджету Підволочиської ОТГ.

Дотації з місцевого бюджету на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я за рахунок відповідної додаткової дотації з державного бюджету надійшло 5568,4 тис. грн., або 99,5% до плану. Субвенцій з місцевого бюджету отримано в сумі 2455,0 тис. грн., або 92,4%.

Видаткова частина загального фонду Підволочиського селищного бюджету, при уточненому плані на 9 місяців – 112449,5 тис. грн., склала 102727,5 тис. грн., або 91,4% до плану. Видатки загального фонду селищного бюджету виконані по освіті в сумі 56956,7 тис. грн., або на 91,8% до плану; охороні здоров'я – 796,8 тис. грн., або на 82,9% до плану; соціальному захисту та соціальному забезпеченню – 7044,4 тис. грн., або на 91,3% до плану; житлово-комунальному господарству – 4274,5 тис. грн., або на 94,0% до плану; культурі і мистецтву – 5177,7 тис. грн., або на 91,9% до плану; фізичній культурі і спорту – 1878,2 тис. грн., або на 92,1% до плану; органах місцевого самоврядування – 12716,0 тис. грн., або на 86,6% до плану (рис. 2). Отже, найбільше видатків загального фонду бюджету Підволочиської об'єднаної територіальної громади спрямовується на освіту.

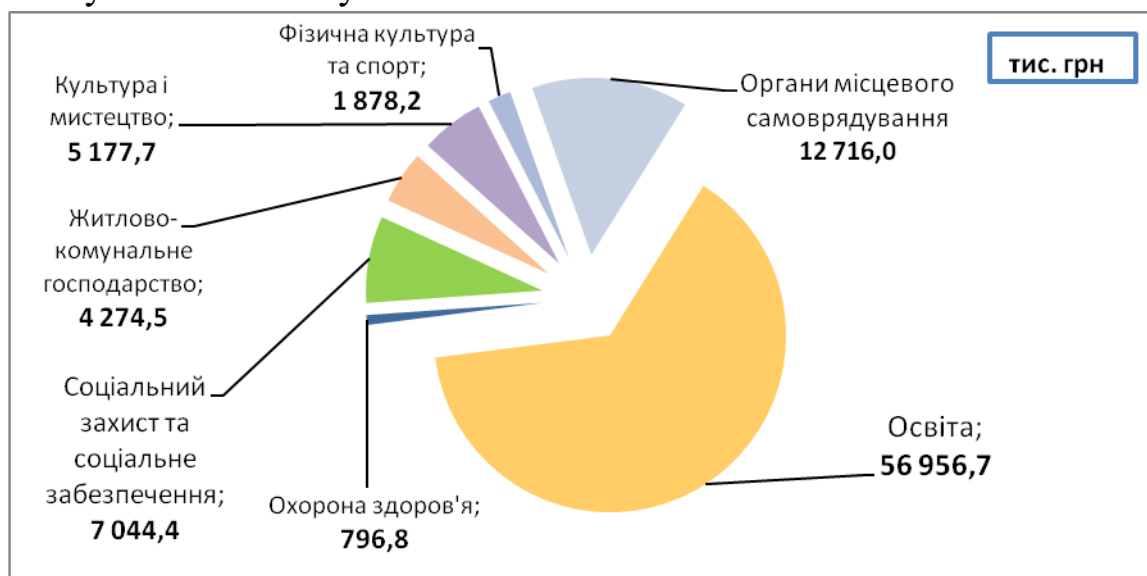

Рис. 2. Структура видатків загального фонду бюджету Підволочиської ОТГ за 9 місяців 2019 року, тис. грн.

Примітка: складено автором за даними [4]

Видаткова частина спеціального фонду Підволочиського селищного бюджету, при уточненому плані на рік 15217,4 тис. грн., виконана у сумі 8527,0 тис. грн., або на 56% до плану. Видатки спеціального фонду

селищного бюджету виконані по освіті в сумі 1703,1 тис. грн., по охороні здоров'я – 8,4 тис. грн., по соціальному захисту та соціальному забезпеченню населення – 3242,4 тис. грн., по будівництву об'єктів житлово-комунального господарства – 106,7 тис. грн. [4].

Реформа міжбюджетних відносин у контексті реформи децентралізації повинна забезпечити підвищення фінансової спроможності ОТГ, через стимулювання місцевих громад ефективніше наповнювати свої бюджети, переходити на самозабезпечення та раціонально планувати власні видатки.

Для забезпечення фінансової спроможності ОТГ дуже важлива наявність економічно активних суб'єктів підприємницької діяльності, які здатні розвивати економіку регіону, а також достатня кількість кваліфікованих трудових ресурсів, розвинена соціальна та промислова інфраструктура.

Наявність достатніх ресурсів в місцевих бюджетах є запорукою того, що територіальна громада буде фінансово спроможною та зможе надавати якісніші та різноманітніші послуги власним жителям, створювати умови для розвитку підприємництва, залучення інвестицій, реалізовувати соціальні та інфраструктурні проекти, розробляти програми місцевого розвитку та здійснювати фінансування інших заходів для покращення умов проживання жителів громади.

Отже, фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад як пріоритет фінансової децентралізації може бути досягнута через запровадження громадами власних місцевих податків і зборів, які дадуть змогу наповнити місцеві бюджети, а також забезпечення розвитку інфраструктури ОТГ та залучення вітчизняних та іноземних інвестицій, що сприятиме підвищенню доступності та якості надання послуг мешканцям об'єднаних територіальних громад та розвитку територій.

Література:

1. Жаліло Я. А., Макаров Г. В., Даниляк О. О., Руденко А. Ф., Романова В. В., Павленко І. А., Шевченко О. В. Децентралізація влади: як зберегти успішність в умовах нових викликів. Аналіт. доп. Національний інститут стратегічних досліджень. 13 грудня 2018 р. 21 с.
2. Овчаренко Т., Бочі А., Поворозник В. Особливості формування та виконання бюджету об'єднаних територіальних громад. Міжнародний центр перспективних досліджень. 2017. 136 с.

3. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу / Аналіт. доп. Національний інститут стратегічних досліджень. Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Павленко І. А., Романова В. В. та ін. / за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ. 2019. 192 с.
4. Пояснювальна записка про виконання Підволочиського селищного бюджету за дев'ять місяців 2019 р. / Фінансове управління Підволочиської селищної ради Тернопільської області.
5. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1.04.2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p> (дата звернення: 01.11.2019 р.).

Безноско К.О.
студентка 5 курсу Університету ДФС України
Науковий керівник – к.е.н., доцент Діденко Л.В.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Сучасний ринок фінансових послуг в Україні знаходиться на такій стадії, коли тривають процеси його формування. Незважаючи на регулярно здійснювані кроки з реформування ринку фінансових послуг на законодавчому рівні, залишається велика кількість проблем, що потребують негайного вирішення. Серед них – втрата довіри споживачів фінансових послуг та викликане цим падіння головних індикаторів розвитку небанківського сектору ринку фінансових послуг.

Як відомо, недостатній рівень розвитку ринку фінансових послуг в країні свідчить про нездатність її економіки ефективно функціонувати в цілому через відсутність адекватного перерозподілу фінансових ресурсів. Тому виникає потреба у вдосконаленні механізму регулювання ринку фінансових послуг, який би забезпечив ефективне його функціонування та включав би елементи державного регулювання, в тому числі і саморегулювання цього ринку.

Державне регулювання ринків фінансових послуг полягає у здійсненні державою комплексу заходів, спрямованих на регулювання та